

## Գլխավոր տեղեկություն

|                          |                                    |
|--------------------------|------------------------------------|
| Տիպ                      | Կոնվենցիա                          |
| Ակտի տիպ                 | Ինկորպորացիա (01.08.2008-մինչ օրս) |
| Կարգավիճակ               | Գործում է                          |
| Սկզբնաղբյուր             | ՀՀԱԳԼՊՏ<br>2008.12.30/10(18)       |
| Ընդունող մարմին          | Հայաստանի Հանրապետություն          |
| Ընդունման ամսաթիվ        | 19.09.1979                         |
| Ստորագրման ամսաթիվ       | 19.09.1979                         |
| Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ | 01.08.2008                         |

## Կ Ո Ն Վ Ե Ն Ց Ի Ա

### ԵՎՐՈՊԱՅԻ ՎԱՅՐԻ ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

#### Ն ե ր ա ծ ու թ յ ու ն

Եվրոպայի խորհրդի Անդամ պետությունները և սույն փաստաթուղթն ստորագրող մյուս Կողմերը,

Նկատի ունենալով, որ Եվրոպայի խորհուրդը Նպատակ ունի իր անդամների միջև հասնելու առավել սերտ միասնության,

հաշվի առնելով Եվրոպայի խորհրդի՝ բնապահպանության ոլորտում այլ պետությունների հետ համագործակցելու ցանկությունը,

գիտակցելով, որ վայրի ֆլորան և ֆաունան հանդիսանում են գեղագիտական, գիտական, մշակութային, ժամանցային, տնտեսական, ինչպես նաև բնորոշ արժեքների բնական ժառանգություն, որն անհրաժեշտ է պահպանել և փոխանցել գալիք սերունդներին,

գիտակցելով վայրի ֆլորայի և ֆաունայի էական դերը կենսաբանական հավասարակշռության պահպանման գործում,

Նկատի առնելով, որ վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի բազմաթիվ տեսակներ զգալիորեն նվազում են, և դրանց որոշ տեսակներ կանգնած են անհետացման սպառնալիքի առջև,

գիտենալով, որ բնական միջավայրի պահպանությունն իրենից ներկայացնում է վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի պաշտպանության և պահպանման կենսական տարր,

գիտակցելով, որ կառավարություններն իրենց ազգային ծրագրերում և Նպատակներում պետք է հաշվի առնեն վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի պահպանությունը, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ անհրաժեշտ է հաստատել միջազգային համագործակցություն մասնավորապես չվող տեսակների պահպանության Նպատակով,

հաշվի առնելով համատեղ գործողությունների վերաբերյալ կառավարությունների և միջազգային կառույցների կողմից կատարվող լայնատարած հարցումները, մասնավորապես՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ Մարդու շրջակա միջավայրի հարցերին նվիրված՝ 1972թ. խորհրդաժողովի և Եվրոպայի խորհրդի խորհրդատվական վեհաժողովի շրջանակներում արտահայտված հարցումները,

ցանկություն ունենալով վայրի բնության պահպանության ոլորտում հետևել մասնավորապես Շրջակա միջավայրի հարցերին նվիրված նախարարական երկրորդ եվրոպական խորհրդաժողովի 2-րդ Բանաձևի հանձնարարականներին,

այսմանավորվեցին հետևյալի մասին.

## **Գլուխ I**

### **Ընդհանուր դրույթներ**

#### **Հոդված 1**

1. Սույն Կոնվենցիայի նպատակն է ապահովել վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի և նրանց բնական միջավայրերի պահպանությունը՝ առանձնակիորեն կարևորելով այն տեսակները և բնական միջավայրերը, որոնց պահպանման համար անհրաժեշտ է համագործակցություն մի քանի պետությունների կողմից, ինչպես նաև՝ խթանել նման համագործակցությունը:

2. Առանձնակիորեն կարևորվում են վտանգված և խոցելի, այդ թվում՝ վտանգված և խոցելի չվող տեսակները:

#### **Հոդված 2**

Պայմանավորվող կողմերը պետք է ձեռնարկեն անհրաժեշտ միջոցներ՝ վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի պոպուլյացիաները հատկապես բնապահպանական, գիտական և մշակութային պահանջներին համապատասխանող մակարդակի վրա պահպանելու կամ դրանք այդ մակարդակին հարմարեցնելու համար՝ միևնույն ժամանակ հաշվի առնելով վտանգված ենթատեսակների, տեսակների կամ տարատեսակների տնտեսական և հանգստի հետ կապված կարիքներն ու պահանջները տեղական և տարածաշրջանային մասշտաբով:

#### **Հոդված 3**

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է ձեռնարկի քայլեր վայրի ֆլորայի, վայրի ֆաունայի և բնական միջավայրերի պահպանությանն ուղղված ազգային քաղաքականությունը խթանելու համար՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով վտանգված և խոցելի, հատկապես տեղական տեսակներին և վտանգված բնական միջավայրերին՝ համաձայն սույն Կոնվենցիայի դրույթների:

2. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ իր քաղաքականությունը ծրագրելիս ու մշակելիս, ինչպես նաև աղտոտման դեմ ուղղված իր միջոցառումներում պարտավորվում է հաշվի առնել վայրի ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության հարցերը:

3. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է նպաստի լուսավորչական աշխատանքների կազմակերպմանը և տարածի ընդհանուր տեղեկություն վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի տեսակների և բնական միջավայրերի պահպանման անհրաժեշտության վերաբերյալ:

## **Գլուխ II**

### **Բնական միջավայրերի պահպանություն**

#### **Հոդված 4**

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է ձեռնարկի համապատասխան և անհրաժեշտ օրենսդրական ու վարչական միջոցներ՝ վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի տեսակների բնական միջավայրերի, հատկապես 1-ին և 2-րդ հավելվածներում նշված տեսակների, և վտանգված բնական միջավայրերի պահպանությունն ապահովելու նպատակով:

2. Պայմանավորվող կողմերն իրենց քաղաքականությունը ծրագրելիս ու մշակելիս պետք է հաշվի առնեն նախորդ կետում սահմանված՝ պաշտպանության ենթակա տարածքների պահպանման պահանջները՝ նման տարածքների վատթարացումից խուսափելու կամ այն հնարավորինս նվազեցնելու համար:

3. Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են հատուկ ուշադրություն դարձնել 2-րդ և 3-րդ հավելվածներում նշված չվող տեսակների համար կարևոր և, ըստ միգրացիայի ուղիների, համապատասխանորեն տեղաբաշխված տարածքների պահպանությանը: Նման տարածքներին են պատկանում ձմեռելու, հանգրվանելու, կերակուր հայթայթելու, բազմացման և մագաթափման համար նախատեսված տարածքները:

4. Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են պատշաճ կերպով համակարգել իրենց ջանքերը սույն հոդվածում հիշատակված բնական միջավայրերի պահպանության համար, երբ դրանք գտնվում են սահմանամերձ գոտիներում:

### **Գլուխ III**

#### **Տեսակների պահպանությունը**

##### **Հոդված 5**

Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է ձեռնարկի համապատասխան և անհրաժեշտ օրենսդրական ու վարչական միջոցներ՝ 1-ին հավելվածում նշված վայրի ֆլորայի տեսակների հատուկ պահպանությունն ապահովելու նպատակով: Պետք է արգելվի նման բույսերը դիտավորությամբ պոկելը, հավաքելը, կտրելը կամ արմատախիլ անելը: Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է հարկ եղած դեպքում արգելի այդ տեսակների ձեռքբերումը կամ վաճառքը:

##### **Հոդված 6**

Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է ձեռնարկի համապատասխան և անհրաժեշտ օրենսդրական ու վարչական միջոցներ՝ 2-րդ հավելվածում նշված վայրի ֆաունայի տեսակների հատուկ պահպանությունն ապահովելու նպատակով: Նշված տեսակների նկատմամբ պետք է մասնավորապես արգելվեն հետևյալ գործողությունները.

ա. կանխամտածված կերպով ապօրինի հայթայթման, պահելու և դիտավորյալ սպանության բոլոր ձևերը,

բ. կանխամտածված կերպով բազմացման կամ հանգստի տեղանքներին վնաս հասցնելը կամ դրանք ավերելը,

գ. վայրի ֆաունային կանխամտածված կերպով անհանգստություն պատճառելը հատկապես բազմացման, աճեցման և ձմեռային քնի շրջանում՝ այնքանով, որքանով անհանգստություն պատճառելն էական կլինի սույն Կոնվենցիայի նպատակների առնչությամբ,

դ. կանխամտածված կերպով ձվերը ոչնչացնելը կամ դրանք վայրի բնությունից հավաքելը կամ պահելը նույնիսկ դատարկ վիճակում,

ե. կենդանի կամ մահացած վիճակում նշված կենդանիների, այդ թվում նաև՝ խրտվիլակների և նրանց հեշտությամբ ճանաչվող մասի ձեռքբերումը կամ ներքին առևտուրը այն դեպքերում, երբ դա կնպաստեր սույն հոդվածի դրույթների արդյունավետությանը:

##### **Հոդված 7**

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է ձեռնարկի համապատասխան և անհրաժեշտ օրենսդրական ու վարչական միջոցներ՝ 3-րդ հավելվածում նշված վայրի ֆաունայի տեսակների պահպանությունն ապահովելու նպատակով:

2. 3-րդ հավելվածում նշված վայրի ֆաունայի տեսակների ցանկացած օգտագործում պետք է կարգավորվի պոպուլյացիաներին վտանգից զերծ պահելու նպատակով՝ հաշվի առնելով 2-րդ հոդվածի պահանջները:

3. Ձեռնարկվող միջոցները պետք է ներառեն.

ա. օգտագործումը կարգավորող արգելման սեզոններ և/կամ այլ ընթացակարգեր,

բ. ժամանակավոր կամ տեղական օգտագործման արգելում՝ պոպուլյացիայի բավարար քանակությունը վերականգնելու նպատակով,

գ. կենդանի և մահացած վայրի կենդանիների վաճառքի, վաճառքի նպատակներով պահման, տեղափոխման կամ առաջարկման ընթացակարգերի համապատասխան կարգավորում:

##### **Հոդված 8**

Սույն Կոնվենցիայի 3-րդ հավելվածում նշված վայրի ֆաունայի տեսակների ապօրինի որսի և սպանության հետ կապված դեպքերում, ինչպես նաև, 9-րդ հոդվածի համաձայն, 2-րդ հավելվածում հիշատակված տեսակների նկատմամբ բացառությունների կիրառման դեպքում

Պայմանավորվող կողմերը պետք է միանշանակորեն արգելեն որսի և սպանության նպատակով օգտագործվող բոլոր միջոցների, ինչպես նաև տվյալ վայրում տեսակների պոպուլյացիաների անհետացմանը նպաստող կամ նրանց լուրջ վնաս հասցնող միջոցների օգտագործումը: Սույն դրույթը մասնավորապես վերաբերում է 4-րդ հավելվածում նշված միջոցներին:

#### **Հոդված 9**

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ կարող է դիմել բացառությունների՝ կապված 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ և 7-րդ հոդվածներով սահմանված դրույթների կիրառման, ինչպես նաև 8-րդ հոդվածում հիշատակված միջոցների օգտագործման արգելման հետ, եթե առկա չէ այլ բավարար լուծում, և եթե այդ բացառությունը վտանգ չի ներկայացնի տվյալ պոպուլյացիայի գոյատևման համար.

- ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության համար,
  - հացահատիկային կուլտուրաներին, ընտանի կենդանիներին, անտառին, ձկնատեսակներին և տնտեսության այլ ձևերին հասցվելիք լուրջ վնասը կանխելու նպատակով,
  - ելևելով հասարակության առողջության և անվտանգության, օդի անվտանգության և այլ առաջնահերթ հանրային շահերից,
  - հետազոտական և կրթական աշխատանքների, պոպուլյացիայի վերականգնման, վերարտադրման և բազմացման նպատակով,
  - խիստ հսկողության պայմաններում ընտրովի կարգով և սահմանափակ քանակությամբ թույլատրել որոշ վայրի բույսեր հավաքելը, առանձին վայրի կենդանիներ պահելը կամ այլ խելամիտ նպատակներով դրանք օգտագործելը:
2. Պայմանավորվող կողմերը պետք է Մշտական կոմիտեին յուրաքանչյուր 2 տարին մեկ ներկայացնեն հաշվետվություններ նախորդ կետի համաձայն արված բացառությունների վերաբերյալ: Այդ հաշվետվություններում պետք է հիշատակված լինեն.
- բացառությունների ենթակա կամ նախկինում բացառությունների առարկա հանդիսացող պոպուլյացիաները, հնարավորության դեպքում՝ նաև ներգրավված նմուշների քանակը,
  - սպանության կամ որսի համար թույլատրված միջոցները,
  - ռիսկային այն պայմանները և ժամանակային ու տեղային այն հանգամանքները, որոնց դեպքում շնորհվել են բացառությունները,
  - պետական այն մարմինը, որը լիազորված է հայտարարելու, որ այս պայմանները կատարված են, ինչպես նաև՝ որոշումներ կայացնելու օգտագործման համար թույլատրվելիք միջոցների, դրանց սահմանափակումների և դրանք իրականացնելու համար համապատասխան ցուցումներ ունեցող անձանց վերաբերյալ,
  - վերահսկումն իրականացնելու նպատակով ներգրավված միջոցները:

#### **Գլուխ IV**

#### **Հատուկ դրույթներ չվող տեսակների պահպանության համար**

#### **Հոդված 10**

1. Պայմանավորվող կողմերը, ի լրումն 4-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 8-րդ հոդվածներում նշված միջոցների, պարտավորվում են համակարգել իրենց ջանքերը 2-րդ և 3-րդ հավելվածներում նշված այն չվող տեսակների պահպանության համար, որոնց տարաբնակեցման տիրույթը հասնում է դեպի իրենց տարածքները:

2. Պայմանավորվող կողմերը պետք է ձեռնարկեն միջոցներ՝ երաշխավորելու համար, որ արգելման սեզոնները և/կամ 7-րդ հոդվածի 3.ա կետով սահմանված օգտագործումը կարգավորող մյուս ընթացակարգերը լինեն համարժեք և բաշխվեն համապատասխանաբար՝ 3-րդ հավելվածում նշված չվող տեսակների պահանջներին համապատասխանելու համար:

#### **Գլուխ V**

#### **Լրացուցիչ դրույթներ**

## **Հոդված 11**

1. Սույն Կոնվենցիայի դրույթներն իրականացնելիս Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են.

ա. համագործակցել ըստ անհրաժեշտության և հատկապես այն դեպքերում, երբ դա կբարձրացնի սույն Կոնվենցիայի հոդվածներով նախատեսվող միջոցների արդյունավետությունը,

բ. խրախուսել և համակարգել սույն Կոնվենցիայի նպատակներին առնչվող հետազոտական աշխատանքները:

2. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պարտավորվում է.

ա. խրախուսել վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի տեղական տեսակների վերարտադրությունը, երբ դա նպաստում է վտանգված տեսակների պահպանությանը, եթե հետազոտությունն առաջին հերթին իրականացվում է այլ Պայմանավորվող կողմերի՝ նման վերարտադրության արդյունավետությունն ու թույլատրելիությունը հաստատելու փորձի լույսի ներքո,

բ. խստորեն վերահսկել ոչ տեղական տեսակների ներմուծումը:

3. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ պետք է Մշտական կոմիտեին տեղեկացնի իր տարածքում լիարժեք պաշտպանություն ստացող և 1-ին ու 2-րդ հավելվածներում չընդգրկված տեսակների մասին:

## **Հոդված 12**

Պայմանավորվող կողմերը կարող են ընդունել վայրի ֆլորայի ու ֆաունայի և նրանց բնական միջավայրերի պահպանությանն ուղղված ավելի խիստ միջոցներ, քան սահմանված են Կոնվենցիայով:

## **Գլուխ VI**

### **Մշտական կոմիտե**

## **Հոդված 13**

1. Սույն Կոնվենցիայի նպատակներով պետք է հիմնվի Մշտական կոմիտե:

2. Մշտական կոմիտեում յուրաքանչյուր Կողմի կարող է ներկայացնել մի քանի պատվիրակ: Յուրաքանչյուր պատվիրակություն կունենա մեկ ձայնի իրավունք: Եվրոպական տնտեսական համայնքը իր լիազորությունների սահմաններում կօգտվի քվեարկելու իր իրավունքից. ընդ որում՝ քվեների թիվը պետք է հավասար լինի սույն Կոնվենցիայի Պայմանավորվող կողմ հանդիսացող Անդամ պետությունների թվին:

Եվրոպական տնտեսական համայնքը չի կարող օգտվել քվեարկելու իր իրավունքից, եթե չահագրգիռ Անդամ պետություններն օգտվում են իրենց իրավունքից. և՛ հակառակը:

3. Եվրոպայի խորհրդի յուրաքանչյուր Անդամ պետություն, որը չի հանդիսանում սույն Կոնվենցիայի Պայմանավորվող կողմ, կարող է Հանձնաժողովում ներկայացված լինել որպես դիտորդ:

Մշտական կոմիտեն միաձայն որոշումով կարող է իր հանդիպումներից որևէ մեկին որպես դիտորդի հրավիրել Եվրոպայի խորհրդի Անդամ չհանդիսացող յուրաքանչյուր պետության, որը սույն Կոնվենցիայի Կողմ չէ:

Վայրի ֆաունայի ու ֆլորայի և նրանց բնական միջավայրերի պահպանության ու կառավարման համար տեխնիկական հնարավորություններ ունեցող ցանկացած մարմին կամ կառույց, որը պատկանում է հետևյալ խմբերից որևէ մեկին.

ա. միջազգային կառավարական կամ ոչ կառավարական կառույցներ կամ մարմիններ, ինչպես նաև ազգային կառավարական կառույցներ կամ մարմիններ,

բ. համապատասխան պետության կողմից հիշյալ նպատակով հավանության արժանացված ազգային ոչ կառավարական կառույցները կամ մարմինները կարող են Հանձնաժողովի հանդիպումից առնվազն 3 ամիս առաջ տեղեկացնել Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին այդ հանդիպմանը որպես դիտորդ մասնակցելու իրենց ցանկության մասին: Նրանց մասնակցությունը թույլատրվում է, եթե հանդիպումից առնվազն մեկ ամիս առաջ Պայմանավորվող կողմերի մեկ երրորդը Գլխավոր քարտուղարին չի տեղեկացնում իր առարկության մասին:

4. Մշտական կոմիտեն պետք է գումարվի Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարի կողմից: Հանձնաժողովի առաջին հանդիպումը պետք է անցկացվի Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում: Հետագայում այն պետք է գումարվի առնվազն երկու տարին մեկ անգամ, ինչպես նաև՝ ցանկացած ժամանակ, երբ դա պահանջում է Պայմանավորվող կողմերի մեծամասնությունը:

5. Պայմանավորվող կողմերի մեծամասնությունը պետք է ապահովի քվորում Մշտական կոմիտեի հանդիպումն անցկացնելու համար:

6. Ելնելով սույն Կոնվենցիայի դրույթներից՝ Մշտական կոմիտեն պետք է մշակի իր սեփական ընթացակարգային նորմերը:

#### **Հոդված 14**

1. Մշտական կոմիտեն պետք է պատասխանատու լինի սույն Կոնվենցիայի կիրառմանը հետևելու համար: Մասնավորապես նա կարող է.

- վերանայել սույն Կոնվենցիայի դրույթները, այդ թվում՝ դրա հավելվածները, և ուսումնասիրել յուրաքանչյուր անհրաժեշտ փոփոխություն,
- Պայմանավորվող կողմերին տալ հանձնարարականներ սույն Կոնվենցիայի նպատակներով ձեռնարկվելիք միջոցառումների վերաբերյալ,
- առաջարկել համապատասխան միջոցներ՝ սույն Կոնվենցիայի շրջանակներում ձեռնարկվող միջոցառումների վերաբերյալ հանրությանը տեղեկացված պահելու նպատակով,
- Նախարարների կոմիտեին տալ հանձնարարականներ Եվրոպայի խորհրդի Անդամ չհանդիսացող պետություններին սույն Կոնվենցիային միանալու հրավերների վերաբերյալ,
- ներկայացնել ցանկացած առաջարկություն սույն Կոնվենցիայի արդյունավետությունը բարձրացնելու, այդ թվում՝ Կոնվենցիայի Պայմանավորվող կողմ չհանդիսացող պետությունների հետ համաձայնագրեր կնքելու նպատակով: Այդ առաջարկությունները կբարձրացնեն տեսակների կամ տեսակների խմբերի պահպանության արդյունավետությունը:

2. Իր գործառույթները հետապնդելու նպատակով Մշտական կոմիտեն կարող է իր սեփական նախաձեռնությամբ կազմակերպել փորձագետների խմբերի հանդիպումներ:

#### **Հոդված 15**

Յուրաքանչյուր հանդիպումից հետո Մշտական կոմիտեն պետք է Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեին ներկայացնի հաշվետվություն իր աշխատանքի, ինչպես նաև Կոնվենցիայի գործարկման վերաբերյալ:

### **Գլուխ VII**

#### **Փոփոխություններ**

#### **Հոդված 16**

1. Սույն Կոնվենցիայի հոդվածներում Պայմանավորվող կողմի կամ Նախարարների կոմիտեի կողմից առաջարկվող ցանկացած փոփոխություն պետք է փոխանցվի Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին և նրա կողմից Մշտական կոմիտեի հանդիպումից առնվազն երկու ամիս առաջ ուղարկվի Եվրոպայի խորհրդի Անդամ պետություններին, պայմանագիրը ստորագրող յուրաքանչյուր կողմի, Պայմանավորվող կողմի, 19-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն՝ սույն Կոնվենցիան ստորագրելու համար հրավիրված յուրաքանչյուր պետության և, 20-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն, նրան միանալու նպատակով հրավիրված ցանկացած պետության:

2. Նախորդ կետի համաձայն առաջարկված ցանկացած փոփոխություն պետք է ուսումնասիրվի Մշտական կոմիտեի կողմից, որը.

ա. 1-ից 12-րդ հոդվածներում փոփոխություններ կատարելու համար պետք է ձայների երեք քառորդ մեծամասնությամբ ընդունված տեքստը հանձնի Պայմանավորվող կողմերին՝ ընդունելու նպատակով,

բ. 13-ից 24-րդ հոդվածներում փոփոխություններ կատարելու համար պետք է ձայների երեք քառորդ մեծամասնությամբ ընդունված տեքստը ներկայացվի Նախարարների կոմիտեին՝ հավանություն ստանալու նպատակով: Հավանություն ստանալուց հետո տեքստը պետք է

փոխանցվի Պայմանավորվող կողմերին՝ ընդունելու նպատակով:

3. Փոփոխությունն ուժի մեջ է մտնում բոլոր Պայմանավորվող կողմերի՝ այն ընդունելու մասին Գլխավոր քարտուղարին տեղեկացնելու երեսուներորդ օրը:

4. Սույն հոդվածի 1-ին, 2-ա և 3-րդ կետերի դրույթները կկիրառվեն սույն Կոնվենցիայի նոր հավելվածների ընդունման նկատմամբ:

## **Հոդված 17**

1. Սույն Կոնվենցիայի հավելվածներում Պայմանավորվող կողմերի կամ Նախարարների կոմիտեի կողմից առաջարկվող ցանկացած փոփոխությունն պետք է փոխանցվի Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին և նրա կողմից Մշտական կոմիտեի հանդիպումից առնվազն 2 ամիս առաջ ուղարկվի Եվրոպայի խորհրդի Անդամ պետություններին, պայմանագիրը ստորագրող յուրաքանչյուր կողմի, Պայմանավորվող յուրաքանչյուր կողմի, 19-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն՝ սույն Կոնվենցիան ստորագրելու հրավիրված յուրաքանչյուր պետության և, 20-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն, նրան միանալու հրավիրված յուրաքանչյուր պետության:

2. Նախորդ կետի դրույթներով առաջարկված ցանկացած փոփոխությունն պետք է ուսումնասիրվի Մշտական կոմիտեի կողմից, որը կարող է ընդունել այն Պայմանավորվող կողմերի ծայների 2/3 մեծամասնությամբ: Ընդունված տեքստը պետք է փոխանցվի Պայմանավորվող կողմերին:

3. Մշտական կոմիտեի կողմից ընդունվելուց 3 ամիս անց, եթե Պայմանավորվող կողմերի մեկ երրորդը չի ներկայացնում որևէ առարկություն, ցանկացած փոփոխությունն պետք է ուժի մեջ մտնի Պայմանավորվող այն կողմերի համար, որոնք առարկություններ չեն ներկայացրել:

## **Գլուխ VIII**

### **Վեճերի կարգավորում**

## **Հոդված 18**

1. Մշտական կոմիտեն պետք է կիրառի առավելագույն ջանքեր՝ սույն Կոնվենցիայի իրականացումից բխող յուրաքանչյուր դժվարություն բարեկամաբար կարգավորելու նպատակով:

2. Սույն Կոնվենցիայի մեկնաբանմանը կամ կիրառմանը վերաբերող՝ Պայմանավորվող կողմերի միջև ծագած ցանկացած վեճ, որը չի լուծվել նախորդ կետի դրույթների հիման վրա կամ շահագրգիռ կողմերի միջև բանակցությունների միջոցով, Կողմերի խնդրանքով ներկայացվում է արբիտրաժային դատարան, եթե Նշված կողմերի միջև չկա այլ պայմանավորվածություն: Յուրաքանչյուր Կողմ պետք է Նշանակի մեկ միջնորդ դատավոր, և այդ երկու միջնորդ դատավորները պետք է Նշանակեն երրորդ միջնորդ դատավորին: Սույն հոդվածի 3-րդ կետի դրույթների համաձայն, եթե Կողմերից մեկը արբիտրաժի հայտ ներկայացնելուց հետո՝ 3 ամսվա ընթացքում, չի Նշանակել իր միջնորդ դատավորին, ապա վերջինս պետք է Նշանակվի մյուս Կողմի խնդրանքով՝ Մարդու իրավունքի եվրոպական դատարանի նախագահի կողմից՝ հետագա 3 ամիսների ընթացքում: Նույն ընթացակարգը կիրառվում է այն դեպքերում, երբ առաջին երկու դատավորների Նշանակմանը հաջորդող երեք ամիսների ընթացքում միջնորդ դատավորները ի վիճակի չեն համաձայնության գալու երրորդ դատավորի Նշանակման շուրջ:

3. Եթե առկա է վեճ երկու Պայմանավորվող կողմերի միջև, որոնցից մեկը Անդամ է Եվրոպական տնտեսական համայնքին, որն ինքնին հանդիսանում է Պայմանավորվող կողմ, մյուս Պայմանավորվող կողմը արբիտրաժի խնդրանքը հասցեագրում է ինչպես այդ Պայմանավորվող կողմին, այնպես էլ համայնքին: Եվ Պայմանավորվող կողմը, և համայնքը հայտն ստանալուց հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում, համատեղ պետք է ծանուցեն, թե իրենցից որ մեկը կամ արդյոք իրենք միասին կհանդիսանան վեճի կողմ: Նշված ժամկետում նման ծանուցման բացակայության դեպքում Անդամ պետությունը և համայնքը պետք է դիտարկվեն որպես վեճի միևնույն կողմ արբիտրաժային դատարանի սահմանադրությունը և ընթացակարգը ղեկավարող դրույթների կիրառման նպատակով: Նույնը պետք է կիրառվի այն դեպքում, երբ Անդամ պետությունը և համայնքը համատեղ ներկայանում են որպես վեճի մեկ կողմ:

4. Արբիտրաժային դատարանը պետք է մշակի իր սեփական ընթացակարգային նորմերը: Նրա որոշումները պետք է կայացվեն ծայների մեծամասնությամբ: Արբիտրաժային դատարանի որոշումը պետք է լինի վերջնական և պարտադիր:

5. Վեճի մասնակից յուրաքանչյուր Կողմ պետք է ստանձնի իր նշանակած միջնորդ դատավորի ծախսերը, իսկ երրորդ միջնորդ դատավորի ծախսերը, ինչպես նաև արբիտրաժի ընթացքում առաջացող այլ ծախսեր, պետք է հավասարաչափ բաշխվեն Կողմերի միջև:

## **Գլուխ IX**

### **Եզրափակիչ դրույթներ**

#### **Հոդված 19**

1. Սույն Կոնվենցիան բաց է ստորագրման համար Եվրոպայի խորհրդի Անդամ պետությունների, ինչպես նաև դրա մշակմանը մասնակցած՝ Անդամ չհանդիսացող պետությունների և Եվրոպական տնտեսական համայնքի առջև:

Մինչև Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը այն պետք է բաց լինի ստորագրման համար Նախարարների կոմիտեի կողմից հրավիրված յուրաքանչյուր պետության առջև:

2. Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում հինգ պետությունների (որոնցից առնվազն չորսը Եվրոպայի խորհրդի Անդամներ են) կողմից Նախորդ կետի դրույթների համաձայն Կոնվենցիայով պարտավորված լինելու մասին համաձայնություն հայտնելուն հաջորդող եռամսյա ժամկետը լրանալուց հետո՝ հաջորդ ամսվա առաջին օրը:

3. Յուրաքանչյուր ստորագրող պետության կամ Եվրոպական տնտեսական համայնքի համար, որոնք հետագայում արտահայտում են Կոնվենցիայով պարտավորված լինելու մասին իրենց համաձայնությունը, Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում վավերագիրը, ընդունման կամ հաստատման մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելուն հաջորդող եռամսյա ժամկետը լրանալուց հետո՝ հաջորդ ամսվա առաջին օրը:

#### **Հոդված 20**

1. Սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելուց հետո Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեն Պայմանավորվող կողմերի հետ խորհրդակցելուց հետո կարող է Կոնվենցիային միանալու համար հրավիրել խորհրդի Անդամ չհանդիսացող ցանկացած պետության, որը, հրավիրված լինելով ստորագրելու այն, համաձայն 19-րդ հոդվածով սահմանված դրույթների, դեռևս չի արել դա, ինչպես նաև Անդամ չհանդիսացող ցանկացած այլ պետության:

2. Յուրաքանչյուր միացող պետության համար Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելուն հաջորդող եռամսյա ժամկետը լրանալուց հետո՝ հաջորդ ամսվա առաջին օրը:

#### **Հոդված 21**

1. Ստորագրման ժամանակ կամ վավերագիրը, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելիս յուրաքանչյուր պետություն կարող է նշել այն տարածքը կամ տարածքները, որոնց նկատմամբ պետք է կիրառվի սույն Կոնվենցիան:

2. Վավերագիրը, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելիս կամ դրանից հետո յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ կարող է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված հայտարարության միջոցով ընդլայնել սույն Կոնվենցիայի կիրառումը ցանկացած այլ տարածքի նկատմամբ, որը նշված է հայտարարության մեջ, և որի միջազգային հարաբերությունների համար ինքը պատասխանատու է, կամ որի անունից լիազորված է՝ ստանձնելու պարտավորություններ:

3. Նախորդ կետի համաձայն արված ցանկացած հայտարարություն՝ կապված դրանում նշված ցանկացած տարածքի հետ, կարող է հետ վերցվել Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով: Հետ վերցնելն ուժի մեջ կմտնի ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի ստանալուն հաջորդող վեցամսյա ժամկետը լրանալուց հետո՝ հաջորդ ամսվա առաջին օրը:

#### **Հոդված 22**

1. Ստորագրման ժամանակ կամ վավերագիրն ընդունելիս, հաստատելիս կամ միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելիս յուրաքանչյուր պետություն կարող է կատարել մեկ կամ մի քանի վերապահում 1-ից 3-րդ հավելվածներով սահմանված որոշակի տեսակների և/կամ տվյալ վերապահման կամ վերապահումների մեջ նշված հատուկ տեսակների համար, ինչպես նաև 4-րդ հավելվածում նշված՝ սպանելու, որսի և օգտագործման որոշակի միջոցների և մեթոդների վերաբերյալ: Ոչ մի ընդհանուր բնույթի վերապահում չի թույլատրվում:

2. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ, որն ընդլայնում է սույն Կոնվենցիայի կիրառումը

21-րդ հոդվածի 2-րդ կետում նշված տարածքներին վերաբերող հայտարարությամբ, կարող է կատարել մեկ կամ ավելի վերապահում՝ ելնելով նախորդ կետի դրույթներից:

3. Ոչ մի այլ վերապահում չի թույլատրվում:

4. Սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով վերապահում արած ցանկացած Պայմանավորվող կողմ կարող է ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն հետ վերցնել դրանք Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցմամբ:

### **Հոդված 23**

1. Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմ կարող է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցմամբ ցանկացած ժամանակ չեղյալ հայտարարել սույն Կոնվենցիան:

2. Կոնվենցիայի նման դադարեցումն ուժի մեջ է մտնում ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի ստանալուն հաջորդող վեցամսյա ժամկետը լրանալուց հետո՝ հաջորդ ամսվա առաջին օրը:

### **Հոդված 24**

Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը պետք է տեղեկացնի Եվրոպայի խորհրդի Անդամ պետություններին, ցանկացած ստորագրող պետության, Եվրոպական տնտեսական համայնքին, եթե վերջինս հանդիսանում է սույն Կոնվենցիայի Անդամ, ինչպես նաև յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմի.

ա. յուրաքանչյուր ստորագրման,

բ. յուրաքանչյուր վավերագիր, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին փաստաթուղթ ի պահ հանձնելու,

գ. 19-րդ և 20-րդ հոդվածների համաձայն սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու ցանկացած ամսաթվի,

դ. 13-րդ հոդվածի 3-րդ կետի դրույթների համաձայն հաղորդված ցանկացած տեղեկատվության,

ե. 15-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն ներկայացված ցանկացած հաշվետվության,

զ. 16-րդ և 17-րդ հոդվածների համաձայն ընդունված յուրաքանչյուր փոփոխության կամ նոր հավելվածի և յուրաքանչյուր փոփոխության կամ նոր հավելվածի ուժի մեջ մտնելու ժամկետի,

է. 21-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կետերի դրույթների համաձայն կազմված ցանկացած հայտարարության,

ը. 22-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն արված ցանկացած վերապահման,

թ. 22-րդ հոդված 4-րդ կետի համաձայն յուրաքանչյուր վերապահում հետ վերցնելու,

ժ. 23-րդ հոդվածի համաձայն տրվող ցանկացած ծանուցման և չեղյալ հայտարարման ուժի մեջ մտնելու ժամկետի մասին:

Ի հավաստումն որի՝ ներքոստորագրյալները, ունենալով պատշաճ լիազորություններ, ստորագրեցին սույն Կոնվենցիան:

Կատարված է Բեռնում 1979 թ. սեպտեմբերի 19-ին, անգլերեն և ֆրանսերեն, ընդ որում՝ երկու տեքստերն էլ հավասարազոր են, կազմված մեկ օրինակով, որն ի պահ է հանձնվում Եվրոպայի խորհրդի արխիվին: Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը պետք է հավաստված օրինակները փոխանցի Եվրոպայի խորհրդի Անդամ պետություններին, յուրաքանչյուր ստորագրող պետության, Եվրոպական տնտեսական միությանը, եթե վերջինս հանդիսանում է սույն Կոնվենցիան ստորագրող Կողմ, Կոնվենցիան ստորագրելու կամ դրան միանալու նպատակով հրավիրված յուրաքանչյուր պետության:

***Կոնվենցիան ՀՀ-ի համար ուժի մեջ է մտել 2008թ-ի օգոստոսի 1-ից:***

**Ց Ա Ն Կ**

***Վայրի բնության և բնական միջավայրի պահպանության մասին կոնվենցիայի մասնակից***

**պետությունների**

| <b>Պետություն</b>                                       | <b>Ստորագրել է</b> | <b>Վավերացրել է</b> | <b>Ուժի մեջ է մտել</b> |
|---------------------------------------------------------|--------------------|---------------------|------------------------|
| Ալբանիա                                                 | 30.10.1995         | 13.01.1999          | 01.05.1999             |
| Անդորրա                                                 | 11.05.2000         | 13.10.2000          | 01.02.2001             |
| Հայաստան                                                | 13.03.2006         | 14.04.2008          | 01.08.2008             |
| Ավստրիա                                                 | 19.09.1979         | 02.05.1983          | 01.09.1983             |
| Ադրբեջան                                                |                    | 28.03.2000          | 01.07.2000             |
| Բելգիա                                                  | 09.09.1979         | 24.08.1990          | 01.12.1990             |
| Բոսնիա<br>Հերցեգովինա                                   | 17.11.2008         |                     |                        |
| Բուլղարիա                                               |                    | 31.01.1991          | 01.05.1991             |
| Խորվաթիա                                                | 03.11.1999         | 03.07.2000          | 01.11.2000             |
| Կիպրոս                                                  | 21.10.1981         | 16.05.1988          | 01.09.1988             |
| Չեխիա                                                   | 08.10.1997         | 25.02.1998          | 01.06.1998             |
| Դանիա                                                   | 09.09.1979         | 08.09.1982          | 01.01.1983             |
| Էստոնիա                                                 |                    | 03.08.1992          | 01.12.1992             |
| Ֆինլանդիա                                               | 19.09.1979         | 09.12.1985          | 01.04.1986             |
| Ֆրանսիա                                                 | 19.09.1979         | 26.04.1990          | 01.08.1990             |
| Գերմանիա                                                | 19.09.1979         | 13.12.1984          | 01.04.1985             |
| Հունաստան                                               | 19.09.1979         | 13.06.1983          | 01.10.1983             |
| Հունգարիա                                               |                    | 16.11.1989          | 01.03.1990             |
| Իսլանդիա                                                | 17.06.1993         | 17.06.1993          | 01.10.1993             |
| Իռլանդիա                                                | 19.09.1979         | 23.04.1982          | 01.08.1982             |
| Իտալիա                                                  | 19.09.1979         | 11.02.1982          | 01.06.1982             |
| Լատվիա                                                  | 23.01.1997         | 23.01.1997          | 01.05.1997             |
| Լիխտենշտեյն                                             | 19.09.1979         | 30.10.1980          | 01.06.1982             |
| Լիտվա                                                   | 28.09.1994         | 05.09.1996          | 01.01.1997             |
| Մալթա                                                   | 26.11.1993         | 26.11.1993          | 01.03.1994             |
| Լյուքսեմբուրգ                                           | 19.09.1979         | 23.03.1982          | 01.07.1982             |
| Մոլդովա                                                 |                    | 24.05.1994          | 01.09.1994             |
| Մոնակո                                                  |                    | 07.02.1994          | 01.06.1994             |
| Նիդերլանդներ                                            | 19.09.1979         | 28.10.1980          | 01.06.1982             |
| Նորվեգիա                                                | 19.09.1979         | 27.05.1986          | 01.09.1986             |
| Լեհաստան                                                | 24.03.1995         | 13.09.1995          | 01.01.1996             |
| Ռումինիա                                                |                    | 18.05.1993          | 01.09.1993             |
| Սերբիա                                                  | 09.01.2008         | 09.01.2008          | 01.05.2008             |
| Սլովակիա                                                | 28.04.1994         | 23.09.1996          | 01.01.1997             |
| Սլովենիա                                                | 20.10.1998         | 29.09.1999          | 01.01.2000             |
| Իսպանիա                                                 | 19.09.1979         | 27.05.1986          | 01.09.1986             |
| Շվեդիա                                                  | 19.09.1979         | 14.06.1983          | 01.10.1983             |
| Շվեյցարիա                                               | 19.09.1979         | 12.03.1981          | 01.06.1982             |
| Նախկին<br>Հարավսլավիա<br>Մակեդոնիայի<br>Հանրապետություն | 17.12.1998         | 17.12.1998          | 01.04.1999             |
| Թուրքիա                                                 | 19.09.1979         | 02.05.1984          | 01.09.1984             |
| Ուկրաինա                                                | 17.08.1998         | 05.01.1999          | 01.05.1999             |
| Մեծ Բրիտանիա                                            | 19.09.1979         | 28.05.1982          | 01.09.1982             |
| Բուլղարիա Ֆատ                                           |                    | 14.06.1990          | 01.10.1990             |
| Մարոկկո                                                 |                    | 25.04.2001          | 01.08.2001             |
| Սենեգալ                                                 |                    | 13.04.1987          | 01.08.1987             |
| Թունիս                                                  |                    | 12.01.1996          | 01.05.1996             |
| Եվրոպական համայնք                                       | 19.09.1979         | 07.05.1982          | 01.09.1982             |

**Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Շ 1\***

**Ֆլորայի խստորեն պահպանվող տեսակներ**

(Med.) = Միջերկրածովյան

|              |                                      |
|--------------|--------------------------------------|
| PTERIDOPHYTA | AMARYLLIDACEAE –<br>Շքանարգիզազգիներ |
|--------------|--------------------------------------|

|                                              |                                                |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------|
| ASPLENIACEAE - Լեզվապտերազգիներ              | Leucojum nicaeense Ard.                        |
| Asplenium hemionitis L.                      | Narcissus angustifolius Curt.                  |
| Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy         | Narcissus longispathus Pugsley                 |
|                                              | Narcissus nevadensis Pugsley                   |
|                                              | Narcissus scaberulus Henriq.                   |
| BLECHNACEAE - Բլեխնոմազգիներ                 | Narcissus triandrus L.                         |
| Woodwardia radicans (L.) Sm.                 | Narcissus viridiflorus Schousboe               |
|                                              | Sternbergia candida B. Mathew & Baytop         |
| DICKSONIACEAE                                | APOCYNACEAE - Շնամեռուկազգիներ                 |
| Culcita macrocarpa C.Presl                   | Rhazya orientalis (Decaisne) A.DC.             |
| DRYOPTERIDACEAE - Վահանապտերազգիներ          | ARACEAE - Նվիկազգիներ                          |
| Dryopteris corleyi Fraser-Jenk.              | Arum purpureospathum Boyce                     |
| HYMENOPHYLLACEAE- Բարակատերևազգիներ          | ARISTOLOCHIACEAE - Չրվանդազգիներ               |
| Trichomanes speciosum Willd.                 | Aristolochia samsunensis Davis                 |
| ISOETACEAE - Իզոետազգիներ                    | ASCLEPIADACEAE - Թուևաթափազգիներ               |
| Isoetes boryana Durieu                       | Vincetoxicum pannonicum (Borhidi) Holub        |
| Isoetes malinverniana Ces. & De Not.         | BORAGINACEAE - Գողտրիկազգիներ                  |
| MARSILEACEAE - Մարսիլազգիներ                 | Alkanna pinardii Boiss.                        |
| Marsilea batardae Launert                    | Anchusa crispa Viv. (inclu. A. litoreae Moris) |
| Marsilea quadrifolia L.                      | Lithodora nitida (H.Ern) R.Fernandes           |
| Marsilea strigosa Willd.                     | Myosotis praecox H&Phers                       |
| Pilularia minuta Durieu ex.Braun             | Myosotis rehsteineri Wartm.                    |
|                                              | Omphalodes kuzinskyana Willk.                  |
| OPHIOGLOSSACEAE - Իփալեզվազգիներ             | Omphalodes littoralis Lehm.                    |
| Botrychium matricariifolium A. Braun ex Koch | Onosma halophilum Boiss. & Heldr.              |
| Botrychium multifidum (S. G. Gmelin) Rupr.   | Onosma polyphylla Lebed.                       |
| Botrychium simplex Hitchc.                   | Onosma proponticum Aznav.                      |
| Ophioglossum polyphyllum A.Braun             | Onosma tornensis Javorka                       |
| SALVINIACEAE - Ծովոսպազգիներ                 | Onosma troodi Kotschy                          |
| Salvinia natans (L.) All.                    | Solenanthus albanicus (Degen & Baldacci)       |
| GYMNOSPERMAE- Մերկասերմեր                    | Degen & Baldacci                               |
| CUPRESSACEAE - Նոճազգիներ                    | Symphytum cycladense Pawl.                     |
| Tetraclinis articulata (Vahl) Masters        | CAMPANULACEAE - Չանգակազգիներ                  |
| PINACEAE - Սոճազգիներ                        | Asyneuma giganteum (Boiss.) Bornm.             |
|                                              | Campanula abietina Griseb. et Schenk.          |

|                                                         |                                                                 |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Abies nebrodensis (Lojac.) Mattei                       | Campanula damboldtiana Davis                                    |
| <u>ANGIOSPERMAE - Ծածկասերմավորներ</u>                  | Campanula gelida Kovanda                                        |
| <u>ALISMATACEAE - Հովվափողազգիներ</u>                   | Campanula lanata Friv.                                          |
| Alisma wahlenbergii (O.R.Holmb.) Juz.                   | Campanula lycica Sorger & Kit Tan                               |
| Caldesia parnassifolia (L.) Parl.                       | Campanula morettiana Reichenb.                                  |
| Luronium natans (L.) Raf.                               | Campanula romanica Savul.                                       |
| <u>CARYOPHYLLACEAE - Մեխակազգիներ</u>                   | Campanula sabatia De Not.                                       |
| Arenaria nevadensis Boiss. & Reuter                     | Jasione lusitanica A.DC.                                        |
| Arenaria provincialis Chater & Halliday                 | Physoplexis comosa (L.) Schur                                   |
| Cerastium alsinifolium Tausch                           | Trachelium asperuloides Boiss. & Orph.                          |
| Dianthus hypanicus Andrz.                               | Artemisia laciniata Willd.                                      |
| Dianthus nitidus Waldst. et Kit.                        | Artemisia pancicii (Janka) Ronn.                                |
| Dianthus rupicola Biv.                                  | Aster pyrenaeus Desf. ex DC.,                                   |
| Dianthus serotinus Waldst. et Kit.                      | Aster sibiricus L.                                              |
| Dianthus urumoffii Stoj. et Acht.                       | Carduus myriacanthus Salzm. ex DC.                              |
| Gypsophila papillosa P.Porta                            | Carlina diae (Rech.f.) Meusel & Kastner                         |
| Herniaria algarvica Chaudri                             | Carlina onopordifolia Besser                                    |
| Herniaria maritima Link                                 | Centaurea alba L. subsp. heldreichii (Halacsy) Dostal           |
| Minuartia smejkalii Dvorakova                           | (Centaurea heldreichii Halacsy)                                 |
| Moehringia fontqueri Pau                                | Centaurea alba L. subsp. princeps (Boiss. & Heldr.)             |
| Moehringia hypanica Grynj. et Klok.                     | Gugler (Centaurea princeps Boiss. & Heldr.)                     |
| Moehringia jankae Griseb. ex Janka                      | Centaurea akamatis Th. Georgiades & G. Chatzikiriakou           |
| Moehringia tommasinii Marches.                          | Centaurea attica Nyman subsp. megarensis                        |
| Petrocoptis grandiflora Rothm.                          | (Halacsy & Hayek) Dostal (Centaurea megarensis Halacsy & Hayek) |
| Petrocoptis montsicciana O.Bolgs & Rivas Mart.          | Centaurea balearica J.D.Rodriguez                               |
| Petrocoptis pseudoviscosa Fernnndez Casas               | Centaurea borjae Valdes-Berm. & Rivas Goday                     |
| Saponaria halophila Hedge & Hub.-Mor.                   | Centaurea citricolor Font Quer                                  |
| Silene cretacea Fisch. ex Spreng.                       | Centaurea corymbosa Pourret                                     |
| Silene furcata Raf. subsp. angustiflora (Rupr.) Walters | Centaurea dubjanskyi Iljin.                                     |
| Silene haussknechtii Heldr. ex Hausskn.                 | Centaurea hermannii F.Hermann                                   |
| Silene hifacensis Rouy ex Willk.                        | Centaurea horrida Badaro                                        |
| Silene holzmannii Heldr. ex Boiss.                      | Centaurea jankae Brandza                                        |
| Silene mariana Pau                                      | Centaurea kalambakensis Freyn & Sint.                           |
| Silene orphanidis Boiss.                                |                                                                 |
| Silene pompeiopolitana Gay ex Boiss.                    |                                                                 |

|                                                           |                                                                           |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| Silene rothmaleri Pinto da Silva                          | Centaurea kartschiana Scop.                                               |
| Silene salsuginea Hub.-Mor.                               | Centaurea lactiflora Halacsy                                              |
| Silene sangaria Coode & Cullen                            | Centaurea niederi Heldr.                                                  |
| Silene velutina Pourret ex Loisel.                        | Centaurea peucedanifolia Boiss. & Orph.                                   |
| CHENOPODIACEAE – Թելուկազգիներ                            | Centaurea pineticola Iljin.                                               |
| Beta adanensis Pamuk. apud Aellen                         | Centaurea pinnata Pau                                                     |
| Beta trojana Pamuk. apud Aellen                           | Centaurea pontica Prodan & E. I. Nayardy                                  |
| Cremnophyton lanfrancoi Brullo et Pavone                  | Centaurea pseudoleucolepis Kleop                                          |
| Kalidiopsis wagenitzii Aellen                             | Centaurea pulvinata (G.Blanca) G.Blanca                                   |
| Kochia saxicola Guss.                                     | Centaurea tchihatcheffii Fich. & Mey.                                     |
| Microcnemum coralloides (Loscós & Pardo) Font Quer subsp. | Crepis crocifolia Boiss. & Heldr.                                         |
| anatolicum Wagenitz                                       | Crepis granatensis (Willk.) G.Blanca & M.Cueto                            |
| Salicornia veneta Pignatti & Lausi                        | Crepis purpurea (Willd.) Bieb.                                            |
| Salsola anatolica Aellen                                  | Dendranthema zawadskyi (Herb.) Tzvel.                                     |
| Suaeda cucullata Aellen                                   | Erigeron frigidus Boiss. ex DC.                                           |
| CISTACEAE – Խնկազգիներ                                    | Helichrysum melitense (Pignatti) Brullo, Lanfranco, Pavone et Ronsisvalle |
| Helianthemum alypoides Losa & Rivas Goday                 | Helichrysum sibthorpii Rouy                                               |
| Helianthemum arcticum (Grosser) Janch.                    | Hymenostemma pseudanthemis (Kunze) Willd.                                 |
| Helianthemum caput-felis Boiss.                           | Jurinea cyanoides (L.) Reichenb.                                          |
| Tuberaria major (Willk.) Pinto da Silva & Rozeira         | Jurinea fontqueri Cuatrec.                                                |
| COMPOSITAE - Աստղածաղկազգիներ                             | Lagoseris purpurea (Willd.) Boiss.                                        |
| Achillea glaberrima Klok.                                 | Lamyropsis microcephala (Moris) Dittrich & Greuter                        |
| Achillea thracica Velen.                                  | Leontodon boryi Boiss. ex DC.                                             |
| Anacyclus latealatus Hub.-Mor.                            | Leontodon microcephalus (Boiss. ex DC.) Boiss.                            |
| Andryala levitomentosa (E. I. Nayardy) P. D. Sell         | Leontodon siculus (Guss.) Finch & Sell                                    |
| Anthemis glaberrima (Rech.f.) Greuter                     | Ligularia sibirica (L.) Cass.                                             |
| Anthemis halophila Boiss. & Bal.                          | Palaeocyanus crassifolius (Bertoloni) Dostnl                              |
| Anthemis trotzkiana Claus ex Bunge.                       | Picris willkommii (Schultz Bip.) Nyman                                    |
| Artemisia granatensis Boiss.                              | Santolina elegans Boiss. ex DC.                                           |
| Artemisia insipida Vill.                                  | Senecio elodes Boiss. ex DC.                                              |
| CONVOLVULACEAE – Պատաստուկազգիներ                         | Senecio nevadensis Boiss. & Reuter                                        |
| Convolvulus argyrothamnos Greuter                         |                                                                           |

|                                                                             |                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| Convolvulus pulvinatus Sa'ad                                                | Serratula tanaitica P. Smirn.                     |
| CRUCIFERAE – Խաչածաղկավորներ                                                | Sonchus erzincanicus Matthews                     |
| Alyssum akamasicum B.L.Burt                                                 | Wagenitzia lancifolia (Sieber ex Sprengel) Dostal |
| Alyssum borzaeanum E. I. Nayardy                                            | EUPHORBIACEAE – Իշակաթնուկազգիներ                 |
| Alyssum pyrenaicum Lapeyr.<br>(Ptilotrichum pyrenaicum<br>(Lapeyr.) Boiss.) | Euphorbia margalidiana Kuhbier & Lewejohann       |
| Arabis kennedyae Meikle                                                     | Euphorbia nevadensis Boiss. & Reuter              |
| Armoracia macrocarpa (Waldst. & Kit.)<br>Kit. ex<br>Baumg.                  | GENTIANACEAE - Բոգազգիներ                         |
| Aurinia uechtritziana (Bornm.) Cullen et<br>T. R.<br>Dudley                 | Centaurium rigualii Esteve Chueca                 |
| Biscutella neustriaca Bonnet                                                | Centaurium somedanum Lainz                        |
| Boleum asperum (Pers.) Desvaux                                              | Gentiana ligustica R. de Vilm. & Chopinet         |
| Brassica glabrescens Poldini                                                | Gentianella anglica (Pugsley)<br>E.F.Warburg      |
| Brassica hilarionis Post                                                    | GERANIACEAE – Խորդենազգիներ                       |
| Brassica insularis Moris                                                    | Erodium astragaloides Boiss. & Reuter             |
| Brassica macrocarpa Guss.                                                   | Erodium chrysanthum L'Herit. ex DC.               |
| Brassica sylvestris (L.) Mill. subsp.<br>taurica Tzvel.                     | Erodium paularense<br>Fernnndez-Gonzalez & Izco   |
| Braya purpurasceus (R.Br.) Bunge                                            | Erodium rupicola Boiss.                           |
| Cochlearia polonica Frϕhlich                                                | GESNERIACEAE                                      |
| Coincya rupestris Rouy (Hutera<br>rupestris P. Porta)                       | Haberlea rhodopensis Friv.                        |
| Coronopus navasii Pau                                                       | Jankaea heldreichii (Boiss.) Boiss.               |
| Crambe koktebelica (Junge) N. Busch.                                        | Ramonda serbica Pancic                            |
| Crambe litwinonowii K. Gross.                                               | GRAMINEAE - Դաշտավուկազգիներ                      |
| Diplotaxis ibicensis (Pau)<br>Gomez-Campo                                   | Avenula hackelii (Henriq.) Holub                  |
| Diplotaxis siettiana Maire                                                  | Bromus bromoideus (Lej.) Crepin                   |
| Draba doreri Heuffel                                                        | Bromus grossus Desf. ex DC.                       |
| Erucastrum palustre (Pirona) Vis.                                           | Bromus interruptus (Hackel) Druce                 |
| Erysimum pieninicum (Zapal.) Pawl.                                          | Bromus moesiacus Velen.                           |
| Iberis arbuscula Runemark                                                   | Bromus psammophilus P.M.Smith                     |
| Ionopsidium acaule (Desf.) Reichemb.                                        | Coleanthus subtilis (Tratt.) Seidl                |
| Ionopsidium savianum (Caruel) Ball ex<br>Arcang.                            | Eremopoa mardinensis R.Mill                       |
| Lepidium turczaninowii Lipsky.                                              | Gaudinia hispanica Stace & Tutin                  |
|                                                                             | Micropyropsis tuberosa Romero-Zarco<br>Cabezudo   |
|                                                                             | Poa granitica Br.- Bl.                            |

|                                                 |                                             |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Murbeckiella sousae Rothm.                      | Poa riphaea (Ascherson et Graebner) Fritsch |
| Schivereckia podolica (Besser) Andr.            | Puccinellia pungens (Pau) Paunero           |
| Sisymbrium cavanillesianum Valdes & Castroviejo | Stipa austroitalica Martinovsky             |
| (S. matritense P.W.Ball & Heywood)              | Stipa bavarica Martinovsky & H.Scholz       |
| Sisymbrium confertum Stev.                      | Stipa danubialis Dihoru & Roman             |
| Sisymbrium supinum L.                           | Stipa styriaca Martinovsky                  |
| Thlaspi carienense A.Carlström                  | Stipa syreistschikowii P. Smirn.            |
| Thlaspi jankae A. Kern                          | Trisetum subalpestre (Hartm.) Neuman        |
| CYPERACEAE - Բոշխազգիներ                        | GROSSULARIACEAE - Կոկոռշազգիներ             |
| Carex secalina Willd. ex Wahlenb.               | Ribes sardoum Martelli                      |
| Eleocharis carniolica Koch                      | HYPERICACEAE - Սրնհուկազգիներ               |
| DIOSCOREACEAE - Դիոսկորեազգիներ                 | Hypericum aciferum (Greuter) N.K.B.Robson   |
| Borderea chouardii (Gaussen) Heslot             | Hypericum salsugineum Robson & Hub.-Mor.    |
| DIPSACACEAE - Ակքանազգիներ                      | IRIDACEAE - Հիրիկազգիներ                    |
| Dipsacus cephalarioides Mathews & Kupicha       | Crocus abantensis T.Baytop & Mathew         |
| DROSERACEAE - Ցողիկազգիներ                      | Crocus cyprius Boiss. & Kotschy             |
| Aldrovanda vesiculosa L.                        | Crocus etruscus Parl.                       |
| ERICACEAE - Հավամրգազգիներ                      | Crocus hartmannianus Holmboe                |
| Vaccinium arctostaphylos L.                     | Crocus robertianus C.D. Brickell            |
| LABIATAE - Շրթնածաղկավորներ                     | Gladiolus felicis Mirek                     |
| Dracocephalum austriacum L.                     | Iris marsica Ricci & Colasante              |
| Dracocephalum ruyschiana L.                     | LILIACEAE - Շուշանազգիներ                   |
| Micromeria taygetea P.H.Davis                   | Allium grosii Font Quer                     |
| Nepeta dirphya (Boiss.) Heldr. ex Halacsy       | Allium regelianum A. Beck.                  |
| Nepeta sphaciotica P.H.Davis                    | Allium vuralii Kit Tan                      |
| Origanum cordifolium (Auch. & Montbr.)          | Androcymbium europaeum (Lange) K.Richter    |
| Vogel (Amaracus cordifolium Auch. & Montr.)     | Androcymbium rechingeri Greuter             |
| Origanum dictamnus L.                           | Asparagus lycaonicus Davis                  |
| Origanum scabrum Boiss. & Heldr                 | Asphodelus bento-rainhae Pinto da Silva     |
| Phlomis brevibracteata Turrill                  | Chionodoxa lochiaie Meikle                  |
| Phlomis cypria Post                             | Chionodoxa luciliae Boiss.                  |
| Rosmarinus tomentosus Hub.-Mor. & Maire         | Colchicum arenarium Waldst. & Kit.          |
|                                                 | Colchicum corsicum Baker                    |
|                                                 | Colchicum cousturieri Greuter               |

|                                                      |                                               |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| Salvia crassifolia Sibth. & Smith                    | Colchicum davidovii Stef.                     |
| Sideritis cypria Post                                | Colchicum fominii Bordz.                      |
| Sideritis incana L. subsp. glauca (Cav.) Malagarriga | Colchicum micranthum Boiss.                   |
| Sideritis javalambrensis Pau                         | Fritillaria conica Boiss.                     |
| Sideritis serrata Cav. ex Lag.                       | Fritillaria drenovskii Degen & Stoy.          |
| Teucrium charidemi Sandwith                          | Fritillaria epirotica Turrill ex Rix          |
| Teucrium lamiifolium D'Urv.                          | Fritillaria euboeica Rix                      |
| Teucrium lepicephalum Pau                            | Fritillaria graeca Boiss.                     |
| Teucrium turredanum Losa & Rivas Goday               | Fritillaria gussichiae (Degen & Doerfler) Rix |
| Thymus aznavourii Velen.                             | Fritillaria montana Hoppe.                    |
| Thymus camphoratus Hoffmanns. & Link                 | Fritillaria obliqua Ker-Gawl.                 |
| Thymus carnosus Boiss.                               | Fritillaria rhodocanakis Orph. ex Baker       |
| Thymus cephalotos L.                                 | Fritillaria tuntasia Heldr. ex Halacsy        |
| LEGUMINOSAE - Ընդավորներ                             | Lilium jankae A. Kerner                       |
| - (Fabaceae-Թիթեռնածաղկավորներ)                      | Lilium rhodopaeum Delip.                      |
| Anthyllis hystrix Cardona, Contandr. & E.Sierra      | Muscari gussonei (Parl.) Tod.                 |
| Astragalus aitosensis Ivanisch.                      | Ornithogalum reverchonii Lange                |
| Astragalus aquilanus Anzalone                        | Scilla morrisii Meikle                        |
| Astragalus centralpinus Braun-Blanquet               | Scilla odorata Link                           |
| Astragalus algarbiensis Coss. ex Bunge               | Tulipa cypria Stapf                           |
| Astragalus kungurensis Boriss.                       | Tulipa goulimyi Sealy & Turrill               |
| Astragalus macrocarpus DC. subsp. lefkarensis        | Tulipa hungarica Borbas                       |
| Agerer-Kirchoff & Meikle                             | Tulipa praecox Ten.                           |
| Astragalus maritimus Moris                           | Tulipa sprengeri Baker                        |
| Astragalus peterfii Jav.                             | LINACEAE - Կտավատազգիներ                      |
| Astragalus physocalyx Fischer                        | Linum dolomiticum Borbas                      |
| Astragalus psedopurpureus Gusul.                     | LYTHRACEAE - Արեւնախոտազգիներ                 |
| Astragalus setosulus Gontsch.                        | Lythrum flexuosum Lag.                        |
| Astragalus tanaiticus C. Koch.                       | Lythrum thesioides M.Bieb.                    |
| Astragalus tremolsianus Pau                          | MALVACEAE - Փիփերթազգիներ                     |
| Astragalus verrucosus Moris                          | Kosteletzkya pentacarpos (L.) Ledeb.          |
| Cytisus aeolicus Guss. ex Lindl.                     | NAJADACEAE - Ջրահարսազգիներ                   |
| Genista dorycnifolia Font Quer                       | Caulinia tenuissima (A. br. ex Magnus) Tzvel. |
| Genista holopetala (Fleischm. ex Koch) Baldacci      | Najas flexilis (Willd.) Rostk. & W.L.Schmidt  |
|                                                      | Najas tenuissima (A.Braun) Magnus             |
|                                                      | OLEACEAE - Ձիթենազգիներ                       |

|                                                         |                                                                 |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Genista tetragona Bess.                                 | Syringa josikaea Jacq. fil.                                     |
| Glycyrrhiza iconica Hub.-Mor.                           | ORCHIDACEAE - Խոլորձազգիներ                                     |
| Hedysarum razoumovianum Fisch. et Helm.                 | Cephalanthera cucullata Boiss. & Heldr.                         |
| Ononis maweana Ball                                     | Comperia comperiana (Steven) Aschers. & Graebner                |
| Oxytropis deflexa (Pallas) DC. subsp. norvegica Nordh.  | Cypripedium calceolus L.                                        |
| Sphaerophysa kotschyana Boiss.                          | Dactylorhiza chuhensis Renz & Taub.                             |
| Thermopsis turcica Kit Tan, Vural & ԿՅԶԿՓԺ              | Himantoglossum caprinum (Bieb.) C. Koch.                        |
| Trifolium banaticum (Heuffel) Majovsky                  | Liparis loeselii (L.) Rich.                                     |
| Trifolium pachycalyx Zoh.                               | Ophrys argolica Fleischm.                                       |
| Trifolium saxatile All.                                 | Ophrys isaura Renz & Taub.                                      |
| Trigonella arenicola Hub.-Mor.                          | Ophrys kotschyi Fleischm. & Sog                                 |
| Trigonella halophila Boiss.                             | Ophrys lunulata Parl.                                           |
| Trigonella polycarpa Boiss. & Heldr.                    | Ophrys lycia Renz & Taub.                                       |
| Vicia bifoliolata J.D.Rodriguez                         | Ophrys oestrifera Bieb.                                         |
| LENTIBULARIACEAE - Զրապուկազգիներ                       | Ophrys taurica (Aggeenko) Nevski.                               |
| Pinguicula crystallina Sibth. & Sm.                     | Orchis provincialis Balb.                                       |
| Pinguicula nevadensis (Lindb.) Casper                   | Orchis punctulata Stev. ex Lindl.                               |
| PAEONIACEAE - Քաջվարդազգիներ                            | Platanthera obtusata (Pursh) Lindl. subsp.                      |
| Paeonia cambessedesii (Willk.) Willk.                   | oligantha (Turcz.) Hulten                                       |
| Paeonia clusii F.C.Stern (Stern) subsp. rhodia (Stearn) | Spiranthes aestivalis (Poiret) L.C.M. Richard                   |
| Tzanoudakis                                             | Steveniella satyrioides (Stev.) Schlechter.                     |
| Paeonia officinalis L. subsp. banatica (Rochel) Sog     | RANUNCULACEAE - Գորտնուկազգիներ                                 |
| Paeonia parnassica Tzanoudakis                          | Aconitum corsicum Gayer                                         |
| Paeonia tenuifolia L.                                   | Aconitum flerovii Steinb.                                       |
| PALMAE - Արմավենիներ                                    | Aconitum lasiocarpum (Reichenb.) Gnyer                          |
| Phoenix theophrasti Greuter                             | Adonis cyllenea Boiss., Heldr. & Orph.                          |
| PAPAVERACEAE - Կակաչազգիներ                             | Adonis distorta Ten.                                            |
| Papaver lapponicum (Tolm.) Nordh.                       | Anemone uralensis Fisch. ex DC.                                 |
| Rupicapnos africana (Lam.) Pomel                        | Aquilegia bertolonii Schott                                     |
| PLUMBAGINACEAE - Արճնախոտազգիներ                        | Aquilegia kitaibelii Schott                                     |
| Armeria pseudarmeria (Murray) Mansfeld                  | Aquilegia ottonis Orph. ex Boiss. subsp. taygetea (Orph.) Strid |
| Armeria rouyana Daveau                                  | Aquilegia pyrenaica DC. subsp. cazorlensis                      |

|                                               |                                                      |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| Armeria soleirolii (Duby) Godron              | (Heywood) Galiano & Rivas Martınez                   |
| Armeria velutina Welv. ex Boiss. & Reuter     | (Aquilegia cazorlensis Heywood)                      |
| Limonium anatolicum Hedge                     | Consolida samia P.H.Davis                            |
| Limonium tamaricoides Bokhari                 | Delphinium caseyi B.L.Burt                           |
| POLEMONIACEAE -<br>Հարմանազանազգիներ          | Pulsatilla grandis Wend. (Pulsatilla vulgaris Miller |
| Polemonium boreale Adams                      | subsp. grandis (Wend.) Zamels                        |
| POLYGONACEAE - Մատիտեղազգիներ                 | Pulsatilla patens (L.) Miller                        |
| Polygonum praelongum Coode & Cullen           | Pulsatilla slavica G. Reuss                          |
| Rheum rhaponticum L.                          | Ranunculus fontanus C. Presl                         |
| Rumex rupestris Le Gall                       | Ranunculus kykkoensis Meikle                         |
| POSIDONIACEA                                  | Ranunculus weyleri Marıts                            |
| Posidonia oceanica (L.) Delile (Med.)         | RESEDACEAE- Հափուկազգիներ                            |
| PRIMULACEAE - Գևարբուգազգիներ                 | Reseda decursiva Forssk.                             |
| Androsace cylindrica DC.                      | ROSACEAE - Վարդազգիներ                               |
| Androsace mathildae Levier                    | Crataegus dikmensis Pojark                           |
| Androsace pyrenaica Lam.                      | Geum bulgaricum Panc.                                |
| Cyclamen coum Mill.                           | Potentilla delphinensis Gren. & Godron               |
| Cyclamen kuznetzovii Kotov et Czernova.       | Potentilla emilii-popii E. I. Nayardy                |
| Cyclamen mirabile Hildebr.                    | Potentilla silesiaca Uechtr.                         |
| Lysimachia minoricensis J.D.Rodriguez         | Pyrus anatolica Browicz                              |
| Primula apennina Widmer                       | RUBIACEAE - Տորոնազգիներ                             |
| Primula deorum Velen.                         | Galium cracoviense Ehrend.                           |
| Primula frondosa Janka                        | Galium globuliferum Hub.-Mor. & Reese                |
| Primula egaliksensis Wormsk.                  | Galium litorale Guss.                                |
| Primula glaucescens Moretti                   | Galium moldavicum (Dobrescu) Franco                  |
| Primula palinuri Petagna                      | Galium rhodopeum Velen.                              |
| Primula spectabilis Tratt.                    | Galium viridiflorum Boiss. & Reuter                  |
| Primula wulfeniana Scot subsp. baumgarteniana | SANTALACEAE - Սանտալազգիներ                          |
| (Degen & Moesz) Ludi                          | Thesium ebracteatum Hayne                            |
| Soldanella villosa Darracq                    | SAXIFRAGACEAE - Քարբեկազգիներ                        |
| SCROPHULARIACEAE -<br>Խլածաղիկազգիներ         | Saxifraga berica (Beguinot) D.A.Webb                 |
| Antirrhinum charidemi Lange                   | Saxifraga cintrana Kuzinsky ex Willk.                |
| Euphrasia marchesettii Wettst. ex             | Saxifraga florulenta Moretti                         |
|                                               | Saxifraga hirculus L.                                |
|                                               | Saxifraga presolanensis Engl.                        |

|                                              |                                                                  |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Marches.                                     | Saxifraga tombeanensis Boiss. ex Engl.                           |
| Linaria algarviana Chav.                     | Saxifraga valdensis DC.                                          |
| Linaria ficalhoana Rouy                      | Saxifraga vayredana Luizet                                       |
| Linaria flava (Poiret) Desf.                 |                                                                  |
| Linaria hellenica Turrit                     | VALERIANACEAE -<br>Կատվախոտազգիներ                               |
| Linaria loeselii Schweigger                  | Centranthus kellererii (Stoj., Stef. & Georg.) J.K.B. Richardson |
| Linaria pseudolaxiflora Lojacono             | Centranthus trinervis (Viv.) Bnguinet                            |
| Linaria ricardoi Cout.                       | VIOLACEAE - Մանուշակազգիներ                                      |
| Linaria tursica B.Valdes & Cabezudo          | Viola athois W.Becker                                            |
| Lindernia procumbens (Krocker) Philcox       | Viola cazorlensis Gandoger                                       |
| Odontites granatensis Boiss.                 | Viola cryana Gillot                                              |
| Pedicularis sudetica Willd.                  | Viola delphinantha Boiss.                                        |
| Verbascum afyonense Hub.-Mor.                | Viola hispida Lam.                                               |
| Verbascum basivelatum Hub.-Mor.              | Viola jaubertiana MarŃs & Vigineix                               |
| Verbascum cylleneum (Boiss. & Heldr.) Kuntze | ZANNICHELLIACEAE -<br>Չանիխելացիզգիներ                           |
| Verbascum degenii Hal.                       | Cymodocea nodosa (Ucria) Ascherson (Med.)                        |
| Verbascum purpureum (Janka) Hub.-Mor.        | ZOSTERACEAE                                                      |
| Verbascum stepporum Hub.-Mor.                | Zostera marina L. (Med.)                                         |
| Veronica euxina Turrit                       |                                                                  |
| Veronica oetaea L.- A.Gustavsson             | <u>BRYOPHYTA</u>                                                 |
| Veronica turritiana Stoj. & Stef.            | <u>BRYOPSIDA: ANTHOCEROTAE -</u>                                 |
| SELAGINACEAE                                 | <u>Մամռանմաններ</u>                                              |
| Globularia stygia Orph. ex Boiss.            | ANTHOCEROTACEAE -<br>Անթոցերոտազգիներ                            |
| SOLANACEAE – Սորմազգիներ                     | Notothylas orbicularis (Schwein.) Sull.                          |
| Atropa baetica Willk.                        |                                                                  |
| Mandragora officinarum L.                    | <u>BRYOPSIDA: HEPATICAE -</u>                                    |
|                                              | <u>Մամռանմաններ:</u>                                             |
| THYMELAEACEAE - Գոճմակազգիներ                | <u>Լյարդամամուռներ</u>                                           |
| Daphne arbuscula Celak.                      | AYTONIACEAE                                                      |
| Daphne petraea Leybold                       | Mannia triandra (Scop.) Grolle                                   |
| Daphne rodriguezii Texidor                   | CEPHALOZIACEAE                                                   |
| Thymelea broterana Coutinho                  | Cephalozia macounii (Aust.) Aust.                                |
| TRAPACEAE - Փնջակոկոնազգիներ                 | CODONIACEAE                                                      |
| Trapa natans L.                              | Petalophyllum ralfsii (Wils.) Nees et Gott. ex Lehm.             |
| TYPHACEAE - Կեռնազգիներ                      | FRULLANIACEAE                                                    |
| Typha minima Funk                            | Frullania parvistipula Steph.                                    |

|                                            |                                                 |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| Typha shuttleworthii Koch & Sonder         | GYMNOMITRIACEAE                                 |
| ULMACEAE - Թեղազգիներ                      | Marsupella profunda Lindb.                      |
| Zelkova abelicea (Lam.) Boiss.             | JUNGERMANNIACEAE                                |
| UMBELLIFERAE - APIACEAE -                  | Jungermannia handelii (Schiffn.) Amak.          |
| Հովախնդալիներ                              | RICCIACEAE                                      |
| Angelica heterocarpa Lloyd                 | Riccia breidlerii Jur. ex Steph.                |
| Angelica palustris (Besser) Hoffman        | RIELLACEAE                                      |
| Apium bermejoi Llorens                     | Riella helicophylla (Mont.) Hook.               |
| Apium repens (Jacq.) Lag.                  | SCAPANIACEAE                                    |
| Athamanta cortiana Ferrarini               | Scapania massalongi (K.Muell.) K.Muell.         |
| Bupleurum capillare Boiss. & Heldr.        | SPHAGNACEAE -                                   |
| Bupleurum dianthifolium Guss.              | Տորֆամանուռազգիներ                              |
| Bupleurum kakiskalae Greuter               | Sphagnum pylaisii Brid.                         |
| Eryngium alpinum L.                        | SPLACHNACEAE                                    |
| Eryngium viviparum Gay                     | Tayloria rudolphiana (Garov.) Bruch & Schimper  |
| Ferula halophila H.Pesmen                  | <u>ALGAE - Ջրիմուռներ</u>                       |
| Ferula orientalis L.                       | CHLOROPHYTA - Կանաչ ջրիմուռներ                  |
| Ferula sadleriana Ledebour                 | Caulerpa ollivieri (Med.)                       |
| Laserpitium longiradium Boiss.             | FUCOPHYCEA                                      |
| Naufraga balearica Constance & Cannon      | Cystoseira amentacea (inclus var. stricta et    |
| Oenanthe conioides Lange                   | var. spicata) (Med.)                            |
| Petagnia saniculifolia Guss.               | Cystoseira mediterranea (Med.)                  |
| Rouya polygama (Desf.) Coincy              | Cystoseira sedoides (Med.)                      |
| Seseli intricatum Boiss.                   | Cystoseira spinosa (inclus C. adriatica) (Med.) |
| Thorella verticillatinundata (Thore) Briq. | Cystoseira zosteroides (Med.)                   |
| <u>BRYOPSIDA: MUSCI - Մամուռներ:</u>       | Laminaria rodriguezii (Med.)                    |
| <u>Մամուռներ</u>                           | Laminaria ochroleuca (Med.)                     |
| AMBLYSTEGIACEAE                            | RHODOPHYTA - Կարմիր ջրիմուռներ                  |
| Drepanocladus vernicosus (Mitt.) Warnst.   | Goniolithon byssoides (Med.)                    |
| BRUCHIACEAE                                | Lithophyllum lichenoides (Med.)                 |
| Bruchia vogesiaca Schwaegr.                | Ptilophora mediterranea (Med.)                  |
| BUXBAUMIACEAE                              | Schimmelmannia schousboei = S. ornata (Med.)    |
| Buxbaumia viridis (Moug. ex Lam. & DC.)    |                                                 |
| Brid. ex Moug. & Nestl.                    |                                                 |

|                                                    |  |
|----------------------------------------------------|--|
| DICRANACEAE                                        |  |
| Atractylolcarpus alpinus (Schimp. ex Milde) Lindb. |  |
| Cynodontium sueticum (H.Arn. & C.Jens.) I.Hag.     |  |
| Dicranum viride (Sull. & Lesq.) Lindb.             |  |
| FONTINALACEAE                                      |  |
| Dichelyma capillaceum (With.) Myr.                 |  |
| FUMARIACEAE – Ծխաբույսազգիներ                      |  |
| Pyramidula tetragona (Brid.) Brid.                 |  |
| HOOKERIAACEAE                                      |  |
| Distichophyllum carinatum Dix. & Nich.             |  |
| MEESIAACEAE                                        |  |
| Meesia longiseta Hedw.                             |  |
| ORTHOTRICHACEAE                                    |  |
| Orthotrichum rogeri Brid.                          |  |

#### Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Շ 1 /շարունակություն/

#### ***Ֆլորայի խստորեն պահպանվող տեսակներ Մակարոնեզյան տարածաշրջանի էնդեմիկ տեսակներ***

|                                                |                                           |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| <u>PTERIDOPHYTA</u>                            | CARYOPHYLLACEAE – Մեխակազգիներ            |
| ASPLENIACEAE -<br>Լեզվապտերազգիներ             | Cerastium azoricum Hochst.                |
| Asplenium azoricum Lovis, Rasbach & Reichstein | Silene nocteolens Webb et Berth           |
| DRYOPTERIDACEAE                                | CISTACEAE- Խնկազգիներ                     |
| Polystichum drepanum (Swartz) C.Presl          | Cistus chinamadensis Bapares & Romero     |
| HYMENOPHYLLACEAE -<br>Բարակատերևազգիներ        | Helianthemum bystropogophyllum Svent.     |
| Hymenophyllum maderensis Gibby & Lowis         | Helianthemum teneriffae Cosson            |
| ISOETACEAE - Իզոետազգիներ                      | COMPOSITAE - Աստղածաղկազգիներ             |
| Isoetes azorica Durieu ex Milde                | Andryala crithmifolia Ait.                |
| LYCOPODIACEAE                                  | Argyranthemum lidii Humphries             |
| Diphasium maderense (Wilce.) Rothm.            | Argyranthemum pinnatifidum (L.F.) Lowe    |
| MARSILEACEAE - Մարսիլազգիներ                   | subsp. succulentum (Lowe) Humphries       |
| Marsilea azorica Launert                       | Argyranthemum winterii (Svent.) Humphries |
| <u>GYMNOSPERMAE - Մերկասերմեր</u>              | Atractylis arbuscula Svent. & Michaelis   |
| CUPRESACEAE-Նոճազգիներ                         | Atractylis preauxiana Schultz Bip.        |
| Juniperus brevifolia (Seub.) Antoine           | Bellis azorica Hochst. ex Seub.           |

|                                                 |                                                      |
|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| ANGIOSPERMAE –<br>Ծածկասերմավորներ              | Calendula maderensis Dc.                             |
| AGAVACEAE                                       | Cheirolophus duranii (Burchard) Holub                |
| Dracaena draco (L.) L.                          | Cheirolophus falsisectus Montelongo et Moraleda      |
| ASCLEPIADACEAE -<br>Թուխափազգիներ               | Cheirolophus ghomerythus (Svent.) Holub              |
| Caralluma burchardii N.E.Brown                  | Cheirolophus junonianus (Svent.) Holub               |
| Ceropegia chrysantha Svent.                     | Cheirolophus metlesicsii Montelongo                  |
| BERBERIDACEAE – Ծորենազգիներ                    | Cheirolophus santosabreui Santos                     |
| Berberis maderensis Lowe                        | Cheirolophus satarataensis (Svent.) Holub            |
| BORAGINACEAE - Գողտրիկազգիներ                   | Cheirolophus tagananensis (Svent.) Holub             |
| Echium gentianoides Webb ex Coincy              | Helichrysum monogynum B.L. Burth. & Sunding          |
| Echium handiense Svent.                         | Helichrysum gossypinum Webb                          |
| Echium pininana Webb et Berth.                  | Hypochoeris oligocephala (Svent. & D.Bramwell)       |
| Myosotis azorica H.C.Watson                     | Lack                                                 |
| Myosotis maritima Hochst. ex Seub.              | Lactuca watsoniana Trelease                          |
| CAMPANULACEAE - Չանգակազգիներ                   | Leontodon filii (Hochst. ex Seub.) Paiva & Orm.      |
| Azorina vidalii (H.C.Watson) Feer               | Onopordum carduelinum Bolle                          |
| Musschia aurea (L.f.) DC.                       | Onopordum nogalesii Svent.                           |
| Musschia wollastonii Lowe                       | Pericallis hadrosoma Svent.                          |
| CAPRIFOLIACEAE -<br>Այծատերեւկազգիներ           | Pericallis malvifolia (L'Hér) B. Nord.               |
| Sambucus palmensis Link                         | Phagnalon benetii Lowe                               |
| CRASSULACEAE -<br>Թանձրատերևազգիներ             | Senecio hermosae Pitard                              |
| Aeonium balsamiferum Webb et Berth.             | Sonchus gandogeri Pitard                             |
| Aeonium gomeraense Praeger                      | Stemmacantha cynaroides (C. Smith in Bruch) Dittrich |
| Aeonium saundersii Bolle                        | Sventenia bupleuroides Font Quer                     |
| Aichrysum dumosum (Lowe) Praeg.                 | Tanacetum o'shanahanii Febles. Marrero et Sunrez     |
| Monanthes wildpretii Bapares & Scholz           | Tanacetum ptarmiciflorum (Webb) Schultz Bip.         |
| CRUCIFERAE – Խաչածաղկավորներ                    | Tolpis glabrescens Ktimmer                           |
| Crambe arborea Webb ex Christ                   | CONVOLVULACEAE -<br>Պատուտակազգիներ                  |
| Crambe laevigata DC. ex Christ                  | Convolvulus caput-medusae Lowe                       |
| Crambe scoparia Svent.                          | Convolvulus lopez-socasi Svent.                      |
| Crambe sventenii B.Petters. ex Bramw. & Sunding | Convolvulus massonii A.Dietr.                        |
| Parolinia schizogynoides Svent.                 |                                                      |
| Sinapidendron sempervivifolium Mnzs.            |                                                      |

|                                                     |                                               |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| CYPERACEAE - Բոշխազգիներ                            | Pharbitis preauxii Webb                       |
| Carex malato-belizii Raymond                        | NYMPHAEACEAE – Զրաշուշանազգիներ               |
| DIPSACACEAE - Ակքանազգիներ                          | Lotus pyranthus P. Perez                      |
| Scabiosa nitens Roem. & Schult.                     | Teline nervosa (Esteve) A. Hansen et Sund.    |
| ERICACEAE – Հավամրգազգիներ                          | Teline rosmarinifolia Webb & Berthel.         |
| Daboecia azorica Tutin & Warb.                      | Teline salsoloides Arco & Acebes.             |
| Erica scoparia L. subsp. azorica (Hochst.) D.A.Webb | Vicia dennesiana H.C.Watson                   |
| EUPHORBIACEAE – Իշակաթնուկազգիներ                   | LILIACEAE - Շուշանազգիներ                     |
| Euphorbia bourgaeana Gay ex Boiss.                  | Androcymbium psammophilum Svent.              |
| Euphorbia handiensis Burchard                       | Smilax divaricata Sol. ex Wats.               |
| Euphorbia lambii Svent.                             | MYRICACEAE - Միրիկազգիներ                     |
| Euphorbia stygiana H.C.Watson                       | Myrica rivas-martinezii Santos.               |
| GERANIACEAE - Խորդենազգիներ                         | OLEACEAE - Զիթենազգիներ                       |
| Geranium maderense Yeo                              | Jasminum azoricum L.                          |
| GRAMINEAE - Հացազգիներ                              | Picconia azorica (Tutin) Knbol.               |
| Agrostis gracililaxa Franco                         | ORCHIDACEAE - Խոլորձազգիներ                   |
| Deschampsia maderensis (Hack. et Bornm.) Buschm.    | Barlia metlesicsiaca Teschner                 |
| Phalaris maderensis (Mnzs.) Mnzs.                   | Goodyera macrophylla Lowe                     |
| LABIATAE - Շրթնածաղիկներ                            | Orchis scopulorum Summerh.                    |
| Micromeria glomerata P. Pnrez                       | PITTOSPORACEAE                                |
| Micromeria leucantha Svent. ex Pnrez                | Pittosporum coriaceum Dryander ex Aiton       |
| Salvia herbanica Santos et Fernnndez                | PLANTAGINACEAE - Ջղախոտազգիներ                |
| Sideritis cystosiphon Svent.                        | Plantago famarae Svent.                       |
| Sideritis discolor (Webb ex de Noe) Bolle           | Plantago malato-belizii Lawalrne              |
| Sideritis infernalis Bolle                          | PLUMBAGINACEAE - Արճճախոտազգիներ              |
| Sideritis marmorea Bolle.                           | Limonium arborescens (Brouss.) Kuntze         |
| Teucrium abutiloides l'Her.                         | Limonium dendroides Svent.                    |
| LEGUMINOSAE – Ընդավորներ                            | Limonium fruticans (Webb) O. Kuntze           |
| Adenocarpus ombriosus Ceb. & Ort.                   | Limonium perezii (Stapf) Hubb.                |
| Anthyllis lemanniana Lowe                           | Limonium preauxii (Webb et Berth.) O. Kuntze  |
| Anagyris latifolia Brouss. ex Willd.                | Limonium spectabile (Svent.) Kunkel & Sunding |
| Cicer canariensis Santos & Gweil                    | Limonium sventenii Santos & Fernnndez Galvnn  |
| Dorycnium spectabile Webb & Berthel.                |                                               |

|                                                   |                                                     |
|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Genista benehoavensis (Bolle ex Svent.) Del Arco  | POLYGONACEAE -<br>Չարմանազանազգիներ                 |
| Lotus azoricus P.W.Ball                           | Rumex azoricus Rech.                                |
| Lotus callis-viridis D.Bramwell & D.H.Davis       | RHAMNACEAE - Դժնիկազգիներ                           |
| Lotus eremiticus Santos                           | Frangula azorica Tutin                              |
| Lotus kunkelii (Esteve) D.Bramwell & D.H. Davis   | ROSACEAE - Վարդազգիներ                              |
| Lotus maculatus Breitfeld                         | Bencomia brachystachya Svent.                       |
|                                                   | Bencomia exstipulata Svent.                         |
| SAPOTACEAE                                        | Bencomia sphaerocarpa Svent.                        |
| Sideroxylon marmulano Banks ex Lowe               | Chamaemeles coriacea Lindl.                         |
|                                                   | Dendriopoterium pulidoi Svent.                      |
| SAXIFRAGACEAE - Բարբեկազգիներ                     | Marcetella maderensis (Bornm.) Svent.               |
| Saxifraga portosanctana Boiss.                    | Prunus lusitanica subsp. azorica (Moui.) Franco     |
| SCROPHULARIACEAE -<br>Խլածաղկազգիներ              | RUTACEAE - Սատապազգիներ                             |
| Euphrasia azorica H.C.Watson                      | Ruta microcarpa Svent.                              |
| Euphrasia grandiflora Hochst.                     | SANTALACEAE - Սանտալազգիներ                         |
| Isoplexis chalcantha Svent. & O'Shanahan          | Kunkeliella canariensis Stearn                      |
| Isoplexis isabelliana (Webb & Berthel.) Masferrer | Kunkeliella psilotoclada (Svent.) Stearn            |
|                                                   | Kunkeliella subsucculenta Kammer                    |
|                                                   | VIOLACEAE - Մանուշակազգիներ                         |
| SELAGINACEAE - Հանդաղուղազգիներ                   | Viola paradoxa Lowe                                 |
| Globularia ascanii D.Bramwell & Kunkel            | <u>BRYOPHYTA -</u>                                  |
| Globularia sarcophylla Svent.                     | <u>BRYOPSIDA: MUSCI</u> - Մամռանմաններ<br>Մամուռներ |
| SOLANACEAE - Սորմազգիներ                          | ECHINODIACEAE                                       |
| Solanum lidii Sunding                             | Echinodium spinosum (Mitt.) Jur.                    |
| UMBELLIFERAE - Հովանոցավորներ                     | POTTIACEAE                                          |
| Ammi trifoliatum (Wats.) Trel.                    | Bryoerythrophyllum machadoanum<br>(Sergio) M.Hill   |
| Bunium brevifolium Lowe                           | THAMNIACEAE                                         |
| Bupleurum handiense (Bolle) Kunkel                | Thamnobryum fernandesii Sergio                      |
| Chaerophyllum azoricum Trel.                      |                                                     |
| Monizia edulis Lowe                               |                                                     |
| Ferula latipinna Santos                           |                                                     |
| Sanicula azorica Guthn. ex Seub.                  |                                                     |

